

laten we duidelijk zijn

Valerie Govig pleit in KITELINES 84/1 voor een consistente (tegenspraakvrije) vliegernomenclatuur. Ze klaagt over onduidelijk en dubbelzinnig gebruik van termen, terwijl helderheid en niet verwarring het doel van een schrijver is. Maar ze wil geen nieuw jargon scheppen en ook niet aan de taalrijkdom tornen. Haar artikel mondt uit in een lijst van aanbevolen termen met redenen omkleed, naast de minder wenselijke met de bezwaren. Voor de bekende kruisvlieger geeft ze drie aanzichten met geschikte aanduidingen.

Na wikken en wegen wil ik het onderwerp alleen inleidend aan de orde stellen. Graag zou ik zien dat ook anderen erover nadenken, mij verbeteren en aanvullen, maar ik hoop niet de aanstichter van een eindeloze polerlek te worden. Doel is uitsluitend, duidelijk taalgebruik binnen ons interessegebied te helpen bevorderen en ik meen dat VLIEGER daartoe in een gunstige positie verkeert. In het algemeen ben ik het met Valerie Govig eens maar kies een andere benadering. Eerst een paar losse gedachten vooraf, daarna enige konkrete voorbeelden en suggesties.

Het levende verschijnsel taal verandert maar weinig door bewuste afspraken. De spraakmakende gemeente beslist op den duur welke nieuwe vormen komen en gaan en welke andere verdwijnen. Terminologie is een onderdeel van taal. Binnen een bepaald vakgebied is het relatief gemakkelijker sommige termen ingang te doen vinden en andere ongebruikt laten.

Een andere vraag is, wie en op welke gronden zich bevoegd en geroepen zou achten om hier met voorschriften te komen. Zelf heb ik de neiging, elke vliegeraar uit te nodigen op dit punt actief te zijn en er zijn zegje over te doen. Ik zie de taak van VLIEGER meer stimulerend dan regulerend.

Als we, in navolging van KITELINES, de Nederlandse termen bezien, dan kunnen we verwachten dat de aanbevelingen en bezwaren die voor zekere Engelse termen van toepassing zijn, vaak niet op de daarvoor gebruikelijke vertalingen zullen slaan; soms ook wel.

Het bestaan van twee min of meer gelijkwaardige termen met eenzelfde betekenis vormt op zich geen reden, er een voor te schrijven en de andere af te raden, zelfs niet binnen één tekst. Het gebruik van synoniemen behoort m.i. tot de stilistische rijkdom van een natuurlijk taalgebruik.

Eerst een onschuldig voorbeeld: VLIEGERAAR is een nieuw woord, zover ik weet, het eerst gebezigd in 1977 in een publikatie van Vlieger-Op, maar ik houd me aanbevolen voor oudere bewijzen. Ik denk dat niemand bezwaar heeft tegen de term.

Nu een probleem:
Van oudsher was bij een vlieger
ONDER de kant van de staart,
BOVEN de kant van de neus of kop,
VOOR de kant van het papier of doek en

